

ΔΕΞΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΕΔΡΟΥ ΜΕΛΟΥΣ κ. ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ*

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Ἐπὶ τοῦ Ἐπισημοῦ τῆς Παιδείας ἀνεκοινώθη πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ὅτι διὰ Προεδρικοῦ Διατάγματος τῆς 22 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἐκδοθέντος καὶ δημοσιευθέντος τῇ 26ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 43 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐπεκυρώθη ἡ ἐκλογή τοῦ κ. Ἐπαμεινώνδα Θωμοπούλου, καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν, ὡς προσέδρου μέλους τῆς Ἀκαδημίας.

Ἡ Ἀκαδημία σήμερον δεξιούται καὶ χαιρετίζει δι' ἐμοῦ τὸν νέον συνάδελφον, τὸν ὁποῖον παρακαλῶ νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν του.

Φίλε Συνάδελφε. Ἡ Ἀκαδημία, ἐκλέξασα ὑμᾶς, εἶχεν ὑπ' ὄψιν προσόντα ὁμολογουμένως διακρίνοντα τὸ ἔργον σας. Ἀπὸ πολλοῦ τὰ προσόντα αὐτὰ θὰ σᾶς ἔδωκαν εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Καλῶν Τεχνῶν τὴν ἔδραν καθηγητοῦ τῶν ὑπαιθρίων σπουδῶν. Τὰ ὑπέδειξεν ἡ κριτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ταχθεῖσα πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς Τάξεως τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Κυριώτατα, ἐτόνισε τὴν κυριαρχοῦσαν εἰς τὰς εἰκόνας σας δεξιότητιαν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν χρωμάτων, μαρτυροῦσαν μεγάλην θέλῃσιν ἐργασίας. Πράγματι, τὰς ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι, καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰ φυσικὰ χαρίσματα, ἐτόνωσαν τὸν χρωστικόν σας, χάρις εἰς τοὺς Ἱταλοὺς διδασκάλους, τῶν ὁποίων ὑπῆρξατε μαθητῆς, ἰσχυρῶς τὰς ἐνηρμονίσατε εἰς τὸ ἔργον σας, πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸ φῶς τῆς Ἑλλάδος, πρὸς πρόσωπα καὶ σχήματα

* Συνεδρία τῆς 3 Μαΐου 1930.

τοῦ ἀγροτικοῦ κατὰ προτίμησιν κόσμου, δηλονότι πρὸς τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ τοπέου, ὅπου ἡ λαμπρότης καὶ ἡ διαύγεια τοῦ περιβάλλοντος, ἀπευθυνομένη πρωτίστως εἰς τὴν λαϊκὴν ψυχὴν, εἶναι διὰ τὰ ἀποσπᾶ ἀπὸ τὴν ψυχὴν αὐτὴν μίαν ἀναφώνησιν· τὴν ἐκδηλώνει λέξεις συμπαθεστάτη καὶ συνηθεστάτη εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ· ἡ λέξις ὁ μ ο ρ φ ι ά, ὅσον καὶ ἂν εἶναι πολύτροπος εἰς νόημα.

Κάπως παράμερα στέκομαι ἀπὸ τὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς συστηματικὴν παρατήρησιν καὶ παρακολούθησιν τῶν προόδων τῆς ζωγραφικῆς τέχνης καὶ ἴσως δὲν εἶμαι τεταγμένος νὰ ἐκφέρω ἔγκυρον γνώμην περὶ αὐτῆς. Τοῦτο δὲν μ' ἐμποδίζει νὰ εἶπω ὅτι, ὁσάκις μοῦ ἔτυχε νὰ ἔλθω εἰς κάποιαν ἐπαφὴν μὲ τὸ ἔργον σας, δὲν ἔμεινα ἀσυγκίνητος. Ὁρισμένα τοπογραφία σας μοῦ ἐξυπνοῦσαν ἀόριστον τὴν νοσταλγίαν κάποιων μακροσμένων ἀπὸ τὴν μνήμην μου εἰδυλλιακῶν ἀσύλων, πού τὰ ἐγνώρισ' ἄλλοτε ἢ ἐπόθησα νὰ τὰ γνωρίσω. Καὶ θὰ εἶναι εὐλογος ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ λογίου θαυμαστοῦ σας, εἰς τὸν ὁποῖον αἱ εἰκόνες σας ἐνθυμίζον βουκολικά ποιήματα τῶν Ἀλεξανδριανῶν καιρῶν. Ἀλλὰ καλὰ γνωρίζω ὅτι τὸ ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζονται τὰ πράγματα τῆς τέχνης, εἶναι σεισμόπληκτον.

Τὰ θεωρούμενα ὡς ἀπαραίτητα τῆς χθὲς λυγίζονται καὶ γέρονουν ὡς νὰ συντριβόνται. Νεαραὶ ιδέαι ἀναστυλώνονται, εἰδωλοποιοῦνται. Ἀλλὰ καὶ τίποτε δὲν μοῦ κλονίζει τὴν σκέψιν ὅτι παρ' ὄλον τὸ ἀμφίροπον καὶ τὰς διακυμάνσεις τῆς καλαισθησίας ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν νεωτεριστικῶν δογμάτων, συχνὰ γινομένων δεκτῶν ἀβασανίστως, ὑπάρχουν εἰς τὴν τέχνην νόμοι καὶ τρόποι ἀμετακίνητοι. Οἱ καλλιτέχνη οἱ ὑπακούοντες εἰς τούτους καὶ σώζονται καὶ προέχουν, ὅποιασδήποτε τεχνοτροπίας τὴν σφραγίδα καὶ ἂν παρουσιάζουν τὰ ἔργα των. Πρωτοτυπία καὶ παράδοσις εἶναι ὄροι σχετικοί. Ἡ ἐπιβολὴ τῆς πρωτοτυπίας δὲν ἀρκεῖ νὰ καταλύσῃ τὴν δύναμιν τῆς παραδόσεως. Καὶ εἰς τὴν σφαιραν τῆς παραδόσεως, τὴν ὁποίαν δυνατόν νὰ καταφρονοῦν ἀνήσυχα ἢ ἀστόχαστα πνεύματα, ὑπάρχει τόπος διὰ τὴν ἐκδήλωσιν μιᾶς γνησίας καλλιτεχνικῆς ἰδιοφυΐας. Ἄλλως τε καὶ εἰς τὴν τέχνην τὸ φαινόμενον τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου μίπως δὲν ἔχουν μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς ὅ,τι παρουσιάζουν εἰς τὴν ἐπιστήμην οἱ νόμοι τῆς ἐξελίξεως

καὶ τῆς κληρονομικότητος: Μεταβολὴ καὶ συντήρησις. Συνυπάρχουν καὶ συγκυβεροῦν.

Φίλε Συνάδελφε, μοῦ δίδει πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ σημερινῇ δεξιῶσις τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀναφέρω καὶ νὰ χαιρετίσω ὡς αἴσιον γεγονός, τὴν παρατηρουμένην ἀπὸ τινος παρ' ἡμῶν καὶ ὀσημέραι πληθυνομένην κίνησιν νεαρῶν καλλιτεχνῶν ζωγράφων καὶ τῶν δύο φύλων ἀποφοίτων τῆς Σχολῆς μας ἐδῶ ἢ προερχομένων ἀπὸ χώρας, ὅπου ἀνθοῦν αἱ εἰκαστικαὶ τέχναι κίνησιν δι' ἐκθέσεων καὶ συνθέσεων ἀξίων προσοχῆς· προμηνύματα ὅτι προχωροῦμεν εἰς τὸν δρόμον τίς οἶδεν ὁποίας ἀναγεννήσεως! Καθὼς τὸ αἰσθανόμεθα καὶ εἰς ἄλλους πνευματικούς κύκλους. Καὶ διακρίνονται ἐν μέσῳ τούτων καὶ προσωπικότητες κυριαρχοῦσαι εἰς τὴν Τέχνην. Τὸ θέμα τῶν σημερινῶν εὐχαριστηρίων σας στρέφεται, ὡς ὁ τίτλος του δεικνύει, περὶ τὸν Νικηφόρον Λύτραν. Μεταξὺ τῶν κορυφαίων μας παλαιῶν, μεταξὺ τοῦ Γύζη, τοῦ Βολωνάκη καὶ ἐκείνου τὸν ὁποῖον εὐτυχοῦμεν συμπεριλαμβάνοντες μεταξὺ τῶν συναδέλφων, τοῦ Ἰακωβίδου, ὁ Λύτρας εἶναι ὁ παλαιότατος. Ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἔργα του ὀλιγότερον νέα καὶ μὲ τὴν ἔμπνευσιν γνησίως ἑλληνικά, καθὼς τοῦλάχιστον τὰ χαρακτηρισίζουσι ὅσοι τὸν γνωρίζουσι καὶ τὸν συμπαιθοῦν.

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

Ε. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐπὶ τῇ εἰσοδοῇ μου εἰς τὸ σεμνὸν τοῦτο Τέμενος τῆς Ἐπιστήμης τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν, αἰσθάνομαι τὸ καθήκον νὰ ἐκφράσω τὴν βαθεῖαν ἐγγνωμοσύνην μου πρὸς τοὺς σεβαστοὺς συναδέλφους, διότι δις μὲ ἐτίμησαν, διὰ τῆς πρὸ τετραετίας ἀπονομῆς τοῦ Ἔθν. Ἀριστείου τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν καὶ ἤδη διὰ τῆς ἐκλογῆς μου ὡς προσέδρου μέλους τῆς Ἀκαδημίας. Ἐπίσης ἐκφράζω τὰς θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ἐπικυρώσαντα τὴν ἐκλογὴν μου καὶ πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας, ὅστις εὐμενῶς ἐμνήσθη τῆς καλλιτεχνικῆς ἐργασίας μου.